

Aihealue: Siirtolaisuus – rajoja ja siltoja

Osio 3: Siirtolaiset ja siirtolaisuus tiedotusvälineissä

Mitä sinulle tulee ensimmäisenä mieleen sanoista ”siirtolainen” ja ”siirtolaisuus”? Se, mitä olet tästä aiheesta kuullut ja nähnyt televisiossa, internetissä, sanomalehdissä ja radiossa, on usein jo saattanut vaikuttaa ajatteluusi. Tiedotusvälineillä on nykypäivänä ja on aiemminkin ollut suuri vaikutus siihen, miten siirtolainen määritellään ja miten muut ihmiset suhtautuvat siirtolaisiin – niin myönteisesti kuin kielteisesti.

Huomautus: Tämä osio sisältää linkkejä verkkosivuille ja YouTube-videoihin. Ulkopuolisten sivujen aineisto saattaa muuttua. Siihen on syytä tutustua ja varmistaa, että se on oppilaille sopivaa.

Tämän osion oppimistavoitteet

Oppilaat pystyvät

- huomaamaan, että tiedotusvälineet eivät aina kerro asiayhteyttä tai ”koko totuutta”
- ymmärtämään, että uutisointi on joskus värityntä eikä se ole aina puolueetonta
- käsittämään, että uutisointi voi vaikuttaa vahvasti ihmisten asenteisiin ja mielipiteisiin.

Aineistot

Aineisto 12 Otteita tiedotusvälineiden kirjoituksista

Aineisto 13 Pilapiirroksia

Luokkatehtävä 1: Tehoaako sana?

Tiedotusvälineissä käytetty kieli voi vaikuttaa vahvasti mielipiteisiin niin hyvässä kuin pahassa. Tämän vuoksi tiedotusvälineiden kertomaan on aina suhtauduttava varovaisesti. Toimittajat ja muut kommentoijat esittävät tiedotusvälineissä näkemyksiä, jotka voivat olla heidän omiaan tai heijastella muiden asenteita. Viesti on usein muotoiltu siten, että sillä halutaan tehdä vaikutus lukijaan tai saada hänet ajattelemaan samoin. Tiedotusvälineiden kohdeyleisönä meidän on aina oltava tarkkana, mitä meille kerrotaan ja mikä on viestin välittävän henkilön tai hänen edustamansa tahon näkökulma.

Jaa luokka kolmeen tai neljään suunnilleen yhtä suureen ryhmään. Nimeä kustakin ryhmästä yksi oppilas, joka kirjoittaa ylös ryhmän mielipiteet ja esittelee ne muille tehtävän päätteeksi. Jaa oppilaille aineisto 12. Kaikissa näissä otteissa, jotka ovat peräisin viimeaikaisista eurooppalaisista sanomalehdistä tai internetin uutissivustoilta, käsitellään siirtolaisia tai siirtolaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Pyydä oppilaita pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

- Millaisia asenteita kirjoituksissa on siirtolaisia ja siirtolaisuutta kohtaan?
- Millaisin sanoin tai ilmauksin kirjoittajat tehostavat sanomaansa? Ympyröi nämä sanat tai ilmaukset.
- Millaisia vaikutelmia kirjoitukset voivat herättää yleisössä?

Luokatehtävä 2: Mitä tiedotusvälineet jättävät kertomatta

Tiedotusvälineet eivät siirtolaisia koskevassa uutisoinnissaan aina kerro koko totuutta. Vain harvoilla siirtolaisilla on varaa lento- tai laivalippuun, ja vain harvat löytävät töitä ja pääsevät helposti uuteen alkuun uudessa kotimaassaan. Useimmat ovat joutuneet kärsimään sodasta tai vainosta, he maksavat kovan hinnan vaikeasta ja vaarallisesta matkasta, eikä heillä ole mahdollisuutta suunnitella tulevaa eikä aloittaa alusta uudessa maassa. Monille pakolaisasemaa tai turvapaikkaa hakeville pääsy määränpäähän on vain uuden, yhtä vaikean prosessin alku, sillä he joutuvat usein odottamaan säilöönottokeskuksissa surkeissa oloissa kuukausikaupalla, joskus jopa vuosikausia, ennen kuin heitä koskeva päätös on tehty. Tiedotusvälineissä ei juurikaan kerrota, miten raskasta tällainen odottelu on niin fyysisesti kuin henkisesti.

- Kerro oppilaille Amnesty Internationalin verkkopelistä ja pyydä heitä pelaamaan sitä. Näin he saavat siirtolaisen matkasta tietoa, jota ei välttämättä kerrota uutisissa.
<http://www.playagainstodds.ca/>
- Pyydä sitten oppilaita kuvittelemaan, että he ovat toimittajia. Pyydä heitä kirjoittamaan lyhyt artikkeli (1 sivu), jossa maahan saapunut, heidän juuri haastattelemansa siirtolainen kertoo kokemuksistaan. Artikkelissa voidaan käsitellä sellaisia kysymyksiä kuin lähdön syyt, jäähyväisten jättäminen perheelle, itse matka ja saapuminen uuteen maahan. Jos se on luokassa teknisesti mahdollista, pyydä oppilaita tallentamaan toistensa tarinat ja toistamaan tallenteet muulle luokalle. Keskustelkaa lopuksi ryhmässä siitä, miten kirjoitusten/tallenteiden sisältö voi vaikuttaa yleisön asenteisiin.

Luokatehtävä 3: Pilapiirros ja stereotyyppi – tiedotusvälineiden esitystapojen vaarat

Tiedotusvälineissä ihmisiä, tilanteita tai tapahtumia kommentoidaan ja joskus pilkataankin pilapiirrosten avulla. Pilapiirroset kiinnittävät lukijan huomion, niiden on tarkoitus olla humoristisia, ja ne välittävät viestinsä suoraan. Pilapiirroksia voidaan kuitenkin käyttää ja niitä on vuosisatojen ajan käytettykin halventamaan tiettyjä ihmisryhmiä ja hyökkäämään niitä vastaan. Pilapiirroksilla usein luodaan tai vahvistetaan kaavamaisia käsityksiä ihmisistä tai ihmisryhmistä.

Jaa oppilaille aineisto 13 ja pyydä heitä pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

- Millainen viesti kuvilla on aikanaan haluttu välittää?
- Millainen vaikutus kuvilla on voinut olla yleisöön?
- Miten tällaisten kuvien levitys on voinut vaikuttaa siirtolaisiin?

Pyydä oppilaita tehtävän päätteeksi suunnittelemaan syrjinnän vastainen juliste, joka voitaisiin asettaa esille julkiselle paikalle niin, että ihmiset ymmärtäisivät paremmin siirtolaisten ahdingon ja suhtautuisivat heihin myönteisemmin.